

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

**ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ
УКРАЇНИ**
XIX — початку XX ст.

Збірник наукових праць

Голова редколегії
член-кор. НАН України О.П. Реєнт

Засновано в 2000 р.

ВИПУСК 27

КИЇВ – 2017

Повна назва: Проблеми історії України XIX — початку XX ст.

Скорочена назва: Проблеми історії України XIX — поч. XX ст.

Періодичність: двічі на рік

Засновник і видавець: Інститут історії України НАН України

Адреса редакційної колегії та видавця: 01001, Київ, вул. Михайла Грушевського, 4, тел. (044) 279-19-02, E-mail: histukr.xix-xx@history.org.ua

Пропоноване видання є двадцять сьомим випуском наукових студій відділу історії України XIX — початку XX ст. Інституту історії України НАН України. Воно продовжує традицію публікації результатів науково-дослідницької діяльності співробітників, аспірантів та здобувачів Інституту, працівників провідних вітчизняних наукових установ та викладачів вищих навчальних закладів України.

У збірнику висвітлено широке коло політичних, соціально-економічних і культурницьких питань з історії українських земель XIX — початку XX ст. Також представлено розвідки з методології, історіографії, джерелознавства та студії на воєнну тематику.

Редакційна колегія: *О. П. Ресніт* (голова редколегії), *В. В. Шевченко* (секретар редколегії), *В. Й. Борисенко*, *О. І. Гуржій*, *О. В. Добржанський*, *Г. Д. Казьмирчук*, *І. А. Коляда*, *В. П. Коцур*, *О. А. Удод*, *Л. Ф. Циганенко*, *В. С. Шандра*, *Н. А. Шип*

Рецензенти: д.і.н., професор *Г. І. Гончарук*, д.і.н., професор, член-кор. НАН України *В. Ф. Колесник*, д.і.н., професор *В. В. Марчук*

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту історії України НАН України (протокол № 11 від 21 грудня 2017 р.)

Збірник включено до Переліку наукових фахових видань України у галузі історичних наук (Наказ МОН України № 515 від 16.05.2016 р.)

Видання індексується у наукометричних і реферативних базах даних: Україніка наукова, ПИНЦ, Slavic humanities index, Google Scholar

ISSN 2307-5791 (Print)
ISSN 2307-5805 (Online)

© Інститут історії України НАН України, 2017

Key title: Problemi istorii Ukraini XIX — počatku XX st.

Abbreviated key title: Probl. istor. Ukr. XIX — počatku XX st.

Parallel title: Problems of the history of Ukraine of XIX — beginning XX cc.

Published 2 times a year

Founder and Publisher: Institute of History of Ukraine NAS of Ukraine

Address of the Editorial Board and Publisher: 4 Mykhailo Hrushevskyyi str., Kyiv, 01001, Ukraine, tel. (044) 279-19-02, E-mail: histukr.xix-xx@history.org.ua

The offered edition is the twenty — seventh issue of scientific studios of Department of the History of Ukraine XIX — early XX c. to the Institute of History of Ukraine NAS of Ukraine. Edition continues tradition of publication of the results of scientifically research activity of employees, graduate and doctoral students of the Institute, workers of researches the leading domestic scientific establishments and teachers of higher educational establishments of Ukraine.

The collection covers a wide range of political, socio-economic and cultural background in the history of the Ukrainian lands of the nineteenth, early twentieth century. There are articles devoted to the methodology, historiography, sources and military studies.

ЗМІСТ

Розділ I

СТОРІНКИ ВІТЧИЗНЯНОЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ІСТОРІЇ

<i>Шандра В. С.</i> Дворянські установи Південно-Західного краю Російської імперії: формування кадрового складу (друга половина XIX — початок XX ст.).....	7
<i>Андріяка Г. О.</i> Роль лікарняних закладів приказу громадської опіки у наданні первинної медико-санітарної допомоги населенню Київської губернії (1781–1904).....	25
<i>Бацак Н. І.</i> Корпоративне самоврядування професійних громад у комерційній сфері: принципи об'єднання, легалізація, формоутворення (друга половина XIX — початок XX ст.).....	41
<i>Глизь Ю. І.</i> “Особлива думка” гласних Київської міської думи у її діяльності (1871–1914).....	60
<i>Добржанський С. О.</i> Бюджети міст Правобережної України: динаміка змін в умовах реалізації реформ другої половини XIX ст.	82
<i>Донік О. М.</i> Купецькі товариства як самоврядні станові інституції (остання третина XIX — початок XX ст.).....	94
<i>Лисенко О. В.</i> Забезпечення фінансово-економічних потреб населення як напрям діяльності органів місцевого самоврядування та української кооперації (кінець XIX — початок XX ст.).....	115
<i>Молчанов В. Б.</i> Борьба органів самоврядування з проявами монополізму в містах України у другій половині XIX — на початку XX ст.	131
<i>Ніколайчук Д. О.</i> Канцелярія київського цивільного губернатора (1797–1917): склад, структура, повноваження	151
<i>Савчук Н. І.</i> Встановлення плати за закордонний паспорт у Російській імперії: історико-правовий аспект.....	166
<i>Шевченко В. В.</i> Вуличний простір міст українських губерній у контексті модернізаційних процесів другої половини XIX — початку XX ст.....	180

Розділ II

СТОРІНКИ ВІЙСЬКОВОЇ ІСТОРІЇ

<i>Орлик С. В.</i> Організація та управління російською окупаційною владою державним майном на захоплених територіях Галичини й Буковини у період Першої світової війни	192
---	-----

Розділ III

ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ, НАУКИ ТА ОСВІТИ

Коляда І. А., Ковальчук Т. В. Участь повітових органів земського самоврядування в розвитку початкової освіти України (друга половина 1860-х рр.).....206

Милько В. І. Нормативно-правове регулювання громадського контролю за діяльністю навчальних закладів України (друга половина XIX — початок XX ст.).....217

Розділ IV

МЕТОДОЛОГІЯ. ІСТОРІОГРАФІЯ. ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

Решет О. П. Історія України XIX — початку XX ст. на сторінках “Українського історичного журналу” 228

Крижановська О. О. Підсумки й перспективи вітчизняного селянствознавства.....251

Усенко П. Г. Матеріали про Михайла Драгоманова в журналі “Україна” 1907 р.....266

Феденко О. О. Інформаційний потенціал консульських документів державних архівів Турина та Неаполя для дослідження історії та діяльності італійської громади Одеси 281

Янишин Б. М. Шкільництво Східної Галичини в період місцевого самоуправління: історіографічний огляд 292

Розділ V

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

Міжнародна зброєзнавча конференція з проблем вивчення давньої зброї у світі (Палієнко М. Г., Решет О. О.) 316

Редакційна колегія.....322

CONTENTS

Section I

THE DOMESTIC SOCIAL AND ECONOMIC HISTORY

<i>Shandra V. S.</i> Noble Institutions of the Russian Empire’s Southwest Region: formation of personnel (second half of 19th — early 20th century)	7
<i>Andriiaka H. O.</i> Order’s of social care medical institution in the provision of healthcare of population of Kyiv province (1781–1904)	25
<i>Batsak N. I.</i> Corporate self-governments of professional companies in the commercial sector: principles of association, legalization, formogenesis (second half of the 19th — early 20th).....	41
<i>Hlyz Yu. I.</i> “Special thought” glasnyh of Kyiv city дума in its activity (1871–1914)	60
<i>Dobrzhanskyi S. O.</i> Budgets of cities of Right-bank Ukraine: the dynamics of changes in the conditions of realization the reform in the second half of the XIX century	82
<i>Donik O. M.</i> Merchant communities as a self-governing class institutions (last third of the XIX — early XX)	94
<i>Lysenko O. V.</i> Provision of financial and economic needs of the population as a direction of activity of local self-government bodies and Ukrainian cooperation (end of XIX-th — early XX-th centuries)	115
<i>Molchanov V. B.</i> Fight of organs of self-government against the displays of monopolism in the cities of Ukraine in the second half of XIX — early XX century	131
<i>Nikolaichuk D. O.</i> Chancellery of the Kiev civilian Hubernator (1797–1917): composition, structure, authority	151
<i>Savchuk N. I.</i> Setting the fee for a passport in the Russian Empire: historical and legal aspects	166
<i>Shevchenko V. V.</i> Street space of cities of Ukrainian provinces in the context of modernization processes of the second half of XIX — early XX century	180

Section II

MILITARY HISTORY

<i>Orlyk S. V.</i> Organization and management of the state property by the Russian occupying government on the captured territories of Galicia and Bukovina in the period of the World War First	192
---	-----

Section III HISTORY OF THE CULTURE, SCIENCE AND EDUCATION

- Koliada I. A., Kovalchuk T. V.** Uyezds authorities of the zemstvo's self-government and the development of initial education of the Ukraine (second half of the 1860's) 206
- Mylo V. I.** Normative-legal regulation of public control by activity of Ukrainian educational establishments (second half of XIX — early XX century) 217

Section IV METHODOLOGY. HISTORIOGRAPHY. SOURCE STUDIES

- Reient O. P.** History of Ukraine of XIX — early XX century in the “Ukrainian Historical Journal” 228
- Kryzhanovska O. O.** Main results and perspectives of the national peasantry studies 251
- Usenko P. H.** Materials about Mykhailo Dragomanov fixe at “Ukraina” 1907 266
- Fedenko O. O.** Information capability of the consulate documents the State archive of Turin and the State archive of Naples for research of the activities of Odessa Italian community 281
- Yanyshyn B. M.** Schooling in Eastern Galicia during the period of local self-government: historiographical review 292

Section V REVIEWS

- International conference of researchers on the problems of the study of ancient weapons in the world (**Paliienko M. H., Reient O. O.**) 316
- Editorial Board 322